

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

1 Vtrum sit obseruantijs, puta artis notoriæ ad scientiam acquirendam sit
licitum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72772)

ARTICVLVS II.

¶ Super quest. nonagesime sexta articulus secundus.

Utrum obseruationes ad corporum immutationem ordinatae, puta ad sanitatem, uel ad aliquid huiusmodi, sint illicitae.

AD SECUNDVM sic proceditur. Videtur qd obseruationes ordinatae ad corporum immutationem, puta, ad sanitatem, uel ad aliquid huiusmodi, non sint illicitae. Licitum enim est uti naturalibus uirtutibus corporum ad proprios effectus inducendos: res autem naturales habent quasdam uirtutes occultas, quarum ratio ab homine assignari non potest, sicut qd adamas trahit ferrum, & multa alia quae Aug. enumerat 21. * de ciui. Dei. ergo uidetur qd uti huiusmodi rebus ad corpora immutanda, non sit illicitum.

¶ 2. Praet. Sicut corpora naturalia subduntur corporibus celestibus, ita etiam corpora artificialia: sed corpora naturalia fortituntur quasdam uirtutes occultas speciem consequentes ex impressione celestium corporum. ergo & corpora artificialia, puta, imagines, fortituntur aliquam uirtutem occultam a corporibus celestibus. ad aliquos effectus candos. ergo uti eis & aliis huiusmodi, non est illicitum.

¶ 3. Praet. Demones etiam possunt multipliciter corpora transmutare, ut dicitur Aug. 3. de Trinitate. sed eorum uirtus a Deo est. ergo licet uti eorum uirtute ad aliquas huiusmodi immutationes faciendas.

SED CONTRA est, qd Aug. dicit in 2. de doct. chr. quod ad suam perfectionem pertinent molimina magicarum artium, & ligatura, & remedia, quae medicorum quoque disciplina condemnat siue in praecantationibus, siue in quibusdam notis, quas characteres uocant, siue in quibuscunq; rebus suspendendis atque insignandis.

RESPON. Dicendum, qd in his, quae sunt ad aliquos effectus particulares inducendos, considerandum est utrum naturaliter uideatur posse tales effectus causare: si non erit illicitum. Licet enim causas naturales ad proprios effectus. Vnde si naturaliter non uideatur posse tales effectus causare, consequens est, qd nec adhibeatur ad hoc effectus causandos rationem causam, sed solum quasi signa: & sic pertinent ad pacta significationum cum demonibus inita.

Vnde Aug. dicit 21. * de ciui. Dei, Aliter demones per creaturas, quas non ipsi, sed Deus condidit, delectationibus per sua diuersitate diuersis, Secunda Secunda S. 1. homae.

IN arti. 2. eiusdem q. 96. not. in response ad primum, ly putatur habere naturalem uirtutem: quoniam hinc habes, quod quando aliqui adhibent lapides, herbas, imagines, uel aliquid huiusmodi ad sanandum uulnus, uel mitigandum dolorem, & huiusmodi, putando qd adhibent naturales, uel diuinas causas, etiam si erent, excusantur a superfluitate, nisi ignorantia sit causa & supina, excusationisque non capax.

¶ In eodem arti. in response ad secundum, quaestio occurrit de imaginibus astronomicis simpliciter, & ad hominem. Simpliciter quidem, quia tota ratio quare damnantur figurae astronomicae, est, quia in ueritate non sunt causae, sed signa non naturalia, sed demontica. Ratio autem quare non possunt esse imagines astronomicae de numero causarum, assignatur ex parte agentis, quia sunt a conceptione artificis: ex parte causae formalis quia forma artificialium est ordo, compositio, aut figura, quae non est principium actionis naturalis. Haec rationes hic, & in tertio contra Genti. cap. 105. & in quolib. 12. arti. 14. sunt fundamenta conclusionis. Sed haec rationes non concludunt necessario intertum, quoniam quoad causam efficientem dicitur, quod sicut hic homo generatur ab homine & Sole, ita haec imago fit ab artifice & celesti corpore, cum sit opus corporale, ac per hoc subiectum caelesti actioni. Quod ad causam uero formalem dicitur primo, qd licet figura non sit principium actionis naturalis, est tamen compositio actionis naturalis, ut patet in motu grauium. Idem namque graue, puta ferrum, si lata sit figura, natat in aqua: si acuta

3. con. c. 105. Et opus. 26. Et Gal. 4. lc.

Li. 21. c. 5. & 7. tom 5.

Lib. 3. c. 8. & 9. tom 3.

Lib. 2. ca. 20. tom 3.

Li. 21. c. 6. circa med. to. 5

notoria, etiam si per demones fortitur effectum. SED CONTRA est, quod dicitur Deut. 18. Non inueniatur in te qui quaerat a mortuis ueritate, quae inueniatur in te qui quaerat a mortuis demonum: sed quidem inquisitio inuitur auxilio demonum: sed per obseruantias actus notoriae inquiritur cognitio ueritatis per quaedam pacta significationum cum demonibus inita: ergo uti arte notoria non est licitum.

RESPON. Dicendum, quod ars notoria est & illicita, & inefficax. Illicita quidem est, quia utitur quibusdam ad scientiam acquirendam, quae non habent secundum se uirtutem causandi scientiam, si inspectione quarundam figurarum, & prolatione quorundam ignotorum uerborum, & alijs huiusmodi. Et ideo huiusmodi ars non utitur his, ut uirtutibus, sed ut signis, non autem ut signis diuinitus institutis, sicut sunt sacramentalia signa: unde relinquitur quod sunt superuacua signa, & per consequens inueniuntur ad pacta quaedam significationum cum demonibus placita atque federata. Et ideo ars notoria penitus est repudianda, & fugienda a Christiano, sicut & aliae artes nugatoriae, uel noxiae superfluitatis, ut Aug. dicit 2. de doct. chr. Est etiam huiusmodi ars inefficax ad scientiam acquirendam. Cum enim per huiusmodi artem non intendatur acquisitio scientiae per modum homini conaturalem, sicut ad inueniendum, uel ad discendum, consequens est, quod iste effectus uel expectetur a Deo, uel a demonibus. Cerum est autem aliquos a Deo sapientiam, & scientiam per infusionem habuisse, sicut de Salomone legitur 3. Reg. 3. & 2. Paral. 1. Dominus etiam discipulis suis dixit, Luc. 21. Ego dabo uobis os, & sapientiam, cui non poterunt resistere, & contradicere omnes aduersarij uestri, sed hoc donum non datur quibuscumque, aut cum certa obseruatione, sed secundum arbitrium Spiritus sancti, secundum illud 1. ad Corinth. 12. Alij quidem datur per spiritum sermo sapientiae, alij sermo scientie secundum eundem spiritum: & postea subditur. Haec omnia operatur uerus atque id est spiritus diui. lingulis prout uult. Ad demones autem non pertinet illuminare intellectum, ut habitum est in prima huius operis parte. Acquisitio autem scientiae, & sapientiae fit per illuminationem intellectus: & ideo nullus unquam per demones scientiam acquisiuit. Vnde August. dicit in 10. de Ciuitate Dei. Porphyrium fatetur theurgis theletis in operationibus demonum animae in intellectu nihil purgationis accidere, quod eam faciat idoneam ad uidentium Deum suum, & perspicendam ea, quae uera sunt, qualia sunt omnia scientiam in thoremata. Possent tamen demones uerbis hominibus colloquentes, exprimere aliqua scientiarum documenta, sed hoc non queritur per artem notoriam.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod acquirere scientiam bonum est: sed acquirere eam modo indebito non est bonum: & ad hunc finem intendit ars notoria.

AD SECUNDVM dicendum, quod pueri illi non abstinebant secundum uanam obseruantiam artis notoriae, sed secundum auctoritatem legis diuinae, nolentes inquinari cibis gentilium: & ideo merito obedientie consecuti sunt a Deo scientiam, secundum illud Psalm. 118. Super senes intellexi, quia mandata tua quaesii.

AD TERTIVM dicendum, qd exquirere cognitionem futurorum a demonibus non solum est peccatum propter hoc, quod ipsi futura non cognoscunt: sed propter societatem cum eis inita, quae etiam in proposito non habet locum.